

**ДЕРЖАВНА УСТАНОВА
«ІНСТИТУТ ПСИХІАТРІЇ, СУДОВО-ПСИХІАТРИЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ
ТА МОНІТОРИНГУ НАРКОТИКІВ
МІНІСТЕРСТВА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ»**

ЗАТВЕРДЖЕНО:

рішенням Вченої ради
ДУ «ІПСЕМН МОЗ України»
від 29.06.2023р., протокол № 5

Голова Вченої ради
заступник генерального директора з
наукової роботи та освітньої діяльності
ДУ «ІПСЕМН МОЗ України»,
д. мед. н., с. н. с.

Оксана ОЛІЙНИК
29.06.2023р.

**НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН ТА ПРОГРАМА
ВИБІРКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«СУДОВА ПСИХІАТРІЯ ТА СУДОВО-ПСИХІАТРИЧНА
ЕКСПЕРТИЗА»**

Третій (освітньо-науковий) рівень
(назва рівня вищої освіти)

Доктор філософії
(назва ступеня, що присвоюється)

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ 22 Охорона здоров'я
(шифр та назва галузі знань)

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 222 Медицина
(код та найменування спеціальності)

Київ – 2023

Передмова

Розроблено проектною групою відділу комплексної судово-психіатричної експертизи Державної установи «Інститут психіатрії, судово-психіатричної експертизи та моніторингу наркотиків Міністерства охорони здоров'я України» (ДУ «ІПСЕМН МОЗ України»).

Затверджено вченою радою ДУ «ІПСЕМН МОЗ України» (протокол № 5 від 29 червня 2023 р.).

Розробники:

Шум Сергій Сергійович – кандидат медичних наук, генеральний директор ДУ «ІПСЕМН МОЗ України».

Олійник Оксана Петрівна – доктор медичних наук, старший науковий співробітник, заступниця генерального директора з наукової роботи та освітньої діяльності ДУ «ІПСЕМН МОЗ України».

Каніщев Андрій Вячеславович – кандидат медичних наук, завідувач відділу судово-психіатричної експертизи ДУ «ІПСЕМН МОЗ України».

Зеляско Кристина Юріївна - аспірант ДУ «ІПСЕМН МОЗ України».

Радзевілова Олександра Володимирівна - кандидат психологічних наук, провідний науковий співробітник відділу судово-психіатричної експертизи ДУ «ІПСЕМН МОЗ України».

Ревенок Олександр Анатолійович - доктор медичних наук, професор, провідний науковий співробітник відділу судово-психіатричної експертизи ДУ «ІПСЕМН МОЗ України».

Навчальний план та програма вибіркової дисципліни «Судова психіатрія та судово-психіатрична експертиза» є частиною підготовки фахівців третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за спеціальністю 222 «Медицина» розроблена відповідно до освітньо-наукової програми «Психіатрія» ДУ «ІПСЕМН МОЗ України», а також відповідно до Законів України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. № 1556-VII; «Про наукову і науково-технічну діяльність» від 26.11.2015 р. № 848-VIII, Постанов Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 р. №1341 «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій»; від 30.12.2015 р. № 1187 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності»; від 23.03.2016 р. № 261 «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)»; наказу Міністерства освіти і науки України від 11.07.2019 № 977 «Про затвердження Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти».

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН
вибіркової навчальної дисципліни
«Судова психіатрія та судово-психіатрична експертиза»
підготовки докторів філософії (PhD)
за спеціальністю 222 Медицина: 14.01.16 - Психіатрія

Тривалість: 3 кредити (90 год.)

Мета навчання: формування у здобувачів освітньо-наукового ступеня доктора філософії поглиблених спеціалізовано-професійних медичних практичних та теоретичних компетентностей з судової психіатрії та судово-психіатричної експертизи як одного з напрямків психіатрії.

Контингент слухачів: особи, які навчаються в аспірантурі або є науковими співробітниками.

Код розділу	Назва розділу	Кредитів ЄКТС	Кількість годин					
			Загальний обсяг	Аудиторних				Самостійна робота
				лекції	семінари	практика	всього	
1.	Законодавчі та медико-правові основи судово-психіатричної діяльності	0,5	15	2	2	4	8	10
2.	Судова психіатрія. Примусові заходи медичного характеру	0,5	15		2	4	6	8
3.	Організаційно-методичні основи судово-експертної діяльності	0,5	15		2	4	6	8
4.	Судово-психіатрична експертиза у кримінальному провадженні	0,5	15		2	4	6	8
5.	Судово-психіатрична експертиза у цивільному судочинстві	0,5	15		2	4	6	8
6.	Експертиза фізичної дієздатності	0,5	15		2	4	6	8
7.	Залік					2	2	
Разом		3	90	2	12	26	40	50

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
вибіркової навчальної дисципліни
«Судова психіатрія та судово-психіатрична експертиза»
підготовки докторів філософії (PhD)
за спеціальністю 222 Медицина: 14.01.16 - Психіатрія

Тривалість: 3 кредити (90 год.)

Мета навчання: формування у здобувачів освітньо-наукового ступеня доктора філософії поглиблених спеціалізовано-професійних медичних практичних та теоретичних компетентностей з судової психіатрії та судово-психіатричної експертизи як одного з напрямків психіатрії.

Контингент слухачів: особи, які навчаються в аспірантурі або є науковими співробітниками.

Код розділу	Назва розділу	Перелік спеціалізовано-професійних компетентностей з судової психіатрії та судово-психіатричної експертизи
1.	<i>Законодавчі та медико-правові основи судово-психіатричної діяльності</i>	– Здатність застосовувати знання фундаментальних основ, сучасних досліджень, проблем і тенденцій медицини, насамперед, психіатрії, у комплексному аналізі явищ і процесів, що виникають в судовій психіатрії.
1.1.	Закон України "Про судову експертизу" та Закон України "Про психіатричну допомогу" в частині судово-психіатричної експертної діяльності	– Здатність відокремлювати структурні елементи, які складають теоретичну, емпіричну та доказову основу судово-експертної діяльності.
1.2.	Кримінальне, цивільне, адміністративне, сімейне та процесуальне право в частині судово-психіатричної експертної діяльності	– Здатність виділити та зафіксувати провідний синдром, визначити його тяжкість; шляхом співставлення зі стандартами, використовуючи дані експертного обстеження, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення, встановити діагноз психічного розладу.
1.3.	Етичні засади проведення судово-психіатричної експертизи	– Здатність виділити та зафіксувати провідний синдром, визначити його тяжкість; шляхом співставлення зі стандартами, використовуючи дані експертного обстеження, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення, за певним алгоритмом, прийняти експертне рішення.
2.	<i>Судова психіатрія. Примусові заходи медичного характеру</i>	– Здатність використовуючи нозологічний або синдромальний діагноз, дані експертного, лабораторного та інструментального обстеження, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення, за певним алгоритмом, прийняти експертне рішення.
2.1.	Види примусових заходів медичного характеру, підстави їх застосування, правове регулювання	– Здатність використовуючи нозологічний або синдромальний діагноз, дані експертного, лабораторного та інструментального обстеження, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення, за певним алгоритмом, прийняти експертне рішення.
2.2.	Визначення суспільної небезпеки осіб з психічними розладами за методикою HCR-20	– Здатність використовуючи нозологічний або синдромальний діагноз, дані експертного, лабораторного та інструментального обстеження, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення, за певним алгоритмом, прийняти експертне рішення.
3.	<i>Організаційно-методичні основи судово-експертної діяльності</i>	– Здатність використовуючи нозологічний або синдромальний діагноз, дані експертного, лабораторного та інструментального обстеження, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення, за певним алгоритмом, прийняти експертне рішення.
3.1.	Порядок проведення судово-психіатричної експертизи.	– Здатність використовуючи нозологічний або синдромальний діагноз, дані експертного, лабораторного та інструментального обстеження, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення, за певним алгоритмом, прийняти експертне рішення.
3.2.	Комплексні експертизи, їх види, межі компетенції експертів.	– Здатність використовуючи нозологічний або синдромальний діагноз, дані експертного, лабораторного та інструментального обстеження, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення, за певним алгоритмом, прийняти експертне рішення.
3.3.	Права, обов'язки та відповідальність судових експертів.	– Здатність використовуючи нозологічний або синдромальний діагноз, дані експертного, лабораторного та інструментального обстеження, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення, за певним алгоритмом, прийняти експертне рішення.
4.	<i>Судово-психіатрична експертиза у кримінальному провадженні</i>	– Здатність виявляти та запобігати суспільній небезпеці осіб з психічними

4.1.	Медичний та юридичний критерій неосудності, обмеженої осудності	розладами; обґрунтувати необхідність застосування примусових заходів медичного характеру. – Здатність прогнозувати науково обґрунтовані підходи до реформування системи охорони здоров'я, організувати та забезпечувати процеси управлінської діяльності з урахуванням процесів реформування галузі, насамперед у судово-психіатричній діяльності. – Здатність на підставі даних про стан здоров'я певних контингентів населення та про наявність впливу на нього навколишнього середовища (факторів), використовуючи існуючі методи, в межах первинного рівня медичної допомоги населенню здійснювати освітньо-профілактичні заходи, спрямовані на збереження ментального здоров'я, раннього виявлення та адекватного лікування психічних розладів. – Здатність виявляти та запобігати суспільній небезпеці осіб з психічними розладами шляхом надання добровільної або недобровільної психіатричної допомоги (відповідно до законодавчих підстав і в порядку передбаченому Законом України "Про психіатричну допомогу") – Здатність до проведення медико-соціальної експертизи працездатності у різних категорій пацієнтів з психічними розладами згідно з Міжнародною класифікацією функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я (МКФ). – Здатність до планування і проведення специфічних психіатричних оглядів різних категорій осіб з дотриманням їх конституційних прав та знанням юридичних підстав таких оглядів.
4.2.	Психічні розлади, які обумовлюють експертне рішення про неможливість особи усвідомлювати свої дії та керувати ними	
4.3.	Коло експертних питань, що вирішуються при судово-психіатричній експертизі в кримінальному провадженні	
5.	Судово-психіатрична експертиза у цивільному судочинстві	
5.1.	Медичний та юридичний критерій недієздатності, обмеженої дієздатності	
5.2.	Психічні розлади, які обумовлюють експертне рішення про неможливість особи усвідомлювати значення своїх дій та керувати ними	
5.3.	Коло експертних питань, що вирішуються при судово-психіатричній експертизі в цивільному судочинстві	
6.	Експертиза дієздатності фізичної особи	
6.1.	Медичний та юридичний критерій визнання фізичної особи недієздатною	
6.2.	Психічні розлади, які обумовлюють експертне рішення про недієздатність	
7.	Залік	

Рекомендовані посилання

1. Закон України «Про судову експертизу»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12>
2. Закон України «Про психіатричну допомогу»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1489-14#Text>
3. Цивільний процесуальний кодекс України
<http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>
4. Кримінальний процесуальний кодекс України
<http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>

5. Кримінальний кодекс України <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
6. Цивільний кодекс України <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
7. Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 08.05.2018 № 865 "Про затвердження Порядку проведення судово-психіатричної експертизи"